

ДОДАТОК ДО МЕМУ № 7-2007

Баланси попиту і пропозиції окремих зернових культур, млн. тон**Запровадження квот на експорт зернових**

Тривала травнева посуха та аномально високі температури призвели до несприятливих умов для вирощування зерна в Україні. В 2007 році очікується, що врожай буде менший від минулорічного. Кабінет міністрів вже відреагував на ці обставини, запровадивши квотування експорту пшениці, жита, ячменю та кукурудзи з липня до жовтня 2007 року¹. Для кожного з цих продуктів експортна квота складатиме 3000 т. Такі обсяги квот дуже малі, тому це рішення фактично є заборонаю експорту зернових. Квотування експорту зернових вже запроваджувались протягом більшої частини 2006/2007 маркетингового року. Таким чином, із запровадженням нових квот на початку липня 2007 року, обмеження експорту практично продовжуватиметься в новому маркетинговому році.

Уряд України зацікавлений в тому, щоб тримати внутрішні ціни на зерно під контролем в період закупівель до державних резервів. Такими чином Уряд хоче забезпечити продовольчу безпеку та стабільність цін на хліб. Уряд України дійсно може досягти поставлених цілей, використовуючи обмеження експорту зернових. Однак, економічні витрати на таку політику дуже високі, і ми вважаємо, що існують кращі альтернативи забезпечення продовольчої безпеки України.

1. Дуже поширеною є думка, що без обмежень експорту з України буде вивезено забагато зерна, і нічого не залишиться для внутрішнього ринку. Однак, як і у більшості країн світу, ціновий механізм забезпечує обмеження експорту. Якщо обсяг пропозиції на внутрішньому ринку буде недостатнім, то зростуть ціни на внутрішньому ринку, і тоді експорт з України стане неконкурентоспроможним і припиниться. Але проблема в тому, що офіційна статистика України – не надійна, політично вразлива і найчастіше не доступна широкому загалу вчасно. Тому учасники ринку не можуть правильно та своєчасно оцінити ситуацію, що також інколи спричиняє надмірну реакцію ринку.
2. На українському ринку немає проблем з пропозицією, а можна говорити лише про ціни для бідних верств населення. В середньому українці витрачають значну частину свого доходу на продовольство, а бідні люди – більшу частину доходу. Український уряд повинен допомагати бідним, надаючи їм цільову допомогу готівкою. Обмеження експорту зерна утримує ціни на окремі види продовольства низькими для всіх - як бідних, так і багатих.
3. Квоти на експорт зменшують ціни реалізації зерна для сільськогосподарських підприємств, що в свою чергу зменшує і доходи населення, яке зайняте в сільському господарстві, де зарплати і так найнижчі в економіці. Таким чином, втрати доходів зайнятого в сільському господарстві населення будуть нівелювати вигоди у вигляді нижчих цін на хліб.
4. Обмеження експорту зерна зменшує прибутки та обсяг інвестицій українських аграрних господарств. Цього року фермери постраждають не тільки від посухи, але й від набагато нижчих цін реалізації своєї продукції внаслідок запровадження квот. Вельми ймовірно, що аграрії відреагують на такі події під час посівної кампанії 2007 року, зменшивши посівні площі під пшеницю та перейдуть на інші культури, наприклад, ріпак, експорт якого поки що не обмежується.

Таким чином, український Уряд втрачає шанс отримати більший врожай наступного року і заважає українським виробникам реалізувати аграрний потенціал України.

	2007/08 П	2006/07	2005/06
Пшениця:			
Початкові запаси	1,4	2,0	1,3
Площа, млн. га	6,0	5,2	6,5
Урожай	13,0	13,8	17,9
Імпорт	2,0	0,0	0,0
ПРОПОЗИЦІЯ	16,5	15,8	19,2
Харчова промисловість	5,7	5,8	5,8
Корми	3,6	3,5	3,0
Насіння	1,2	1,2	1,1
Експорт	3,8	3,1	6,5
Втрати	0,6	0,8	0,9
ПОПИТ	14,9	14,4	17,2
Кінцеві запаси	1,6	1,4	2,0
Ячмінь:			
Початкові запаси	0,9	0,3	0,7
Площа, млн. га	4,6	5,2	4,3
Урожай	8,0	12,0	8,8
Імпорт	0,6	0,0	0,0
ПРОПОЗИЦІЯ	9,5	12,3	9,5
Харчова промисловість	0,5	0,5	0,5
Корми	4,1	4,1	3,3
Насіння	1,1	1,1	1,2
Експорт	2,7	5,2	4,0
Втрати	0,4	0,6	0,3
ПОПИТ	8,8	11,4	9,2
Кінцеві запаси	0,7	0,9	0,3
Кукурудза:			
Початкові запаси	0,5	0,1	0,2
Площа, млн. га	1,9	1,8	1,6
Урожай	6,5	6,2	6,6
Імпорт	0,0	0,0	0,0
ПРОПОЗИЦІЯ	7,0	6,3	6,8
Харчова промисловість	0,6	0,6	0,6
Корми	3,7	3,6	2,8
Насіння	0,1	0,1	0,2
Експорт	1,6	1,1	2,5
Втрати	0,4	0,5	0,7
ПОПИТ	6,3	5,8	6,7
Кінцеві запаси	0,6	0,5	0,1

Джерело: Укראгроконсалт; П - прогноз

Автори:
Олег Нів'євський
Хайнц-Вільгельм Штрубенхоф
Інститут економічних досліджень
і політичних консультацій

¹ Постанова Кабінету міністрів України №844 від 20.06.2007 "Про зміни до постанови Кабінету міністрів України №1852 від 25 грудня 2006 року"

Квартальні тенденції

Національні рахунки**		III 04	IV 04	I 05	II 05	III 05	IV 05	I 06	II 06	III 06	IV 06	I 07
ВВП	млрд. грн.	99,4	100,1	84,3	97,5	119,4	123,6	105,4	124,1	150,4	157,7	
Реальний ВВП	% дпр	14,3	9,1	4,9	3,4	1,4	1,7	4,1	6,8	6,9	9,5	...
Споживання домогосподарств (реальне)	% дпр	9,7	12,5	14,3	17,7	17,0	17,1	20,2	18,2	11,8	9,9	...
Споживання сектору держ. управління (реальне)	% дпр	3,9	0,9	6,1	0,0	1,0	4,0	9,6	5,8	5,8	1,0	...
Валове нагромадж. осн. капіталу (реальний)	% дпр	23,8	16,8	-2,3	-0,5	0,2	0,3	19,9	19,3	17,9	18,3	...
Експорт тов./посл (реальний)	% дпр	14,3	11,7	-0,6	-14,0	-12,7	-15,5	-14,9	-9,6	3,2	1,0	...
Імпорт тов./посл (реальний)	% дпр	7,2	8,7	2,8	3,2	3,9	-0,9	10,7	0,9	8,3	6,4	...
Сільське госп., мислив., ліс. госп. (реальна)*	% дпр	35,6	11,3	5,8	8,3	2,6	-7,2	3,8	2,8	-5,6	8,1	...
Обробна пром. (реальна)*	% дпр	9,9	6,9	7,0	1,8	-1,1	2,0	-1,5	6,1	7,3	7,2	...
Будівництво (реальна)*	% дпр	11,9	23,3	-8,4	-11,3	-8,5	-7,5	0,1	0,8	1,4	4,2	...
Торгівля, ремонт (реальна)*	% дпр	13,9	2,5	-2,1	-10,7	-11,7	-11,9	6,2	16,4	20,0	21,9	...
Транспорт (реальна)*	% дпр	12,5	6,4	6,6	5,7	2,8	7,8	4,9	7,7	9,4	5,3	...
Платіжний баланс												
Сальдо рахунку поточних операцій	млрд. дол. США	2,1	1,1	1,6	0,6	0,4	-0,1	-0,7	-0,4	0,5	-1,4	1,3
Сальдо рахунку поточних операцій	% від ВВП	11,0	5,7	10,1	3,2	1,7	-0,4	-3,7	0,0	1,7	-4,3	5,0
Баланс товарів	млн. дол. США	774	482	1020	-236	-1131	-788	-1288	-876	-769	-2022	-1753
Баланс послуг	млн. дол. США	749	157	188	392	1035	191	176	401	885	347	50
Поточні трансферти	млн. дол. США	720	623	626	694	745	780	616	782	846	910	789
Прямі іноземні інвестиції	млн. дол. США	420	344	247	365	477	6474	662	1410	1602	1258	1162
Портфельні інвестиції	млн. дол. США	1313	156	397	923	90	1347	0	-264	364	3350	1818
Валові золотовалютні резерви	млрд. дол. США	12,1	9,5	12,0	13,1	14,3	19,4	17,3	17,6	19,1	22,3	23,5
Обмінний курс, грн./дол. США	середнє	5,31	5,31	5,30	5,10	5,05	5,05	5,05	5,05	5,05	5,05	5,05
Бюджет												
Доходи зведеного бюджету	% від ВВП	26,3	25,9	32,1	32,1	31,5	31,6	31,2	31,7	31,9	32,8	33,3
Податок на доходи фіз. осіб	% від ВВП	3,8	3,8	4,3	4,4	3,9	4,1	4,4	4,6	4,1	4,1	5,1
Податок на прибуток підприємств	% від ВВП	4,1	6,1	4,8	5,9	5,3	5,5	3,4	4,6	4,3	6,7	3,8
Податок на додану вартість	% від ВВП	5,1	4,1	8,6	9,2	7,9	7,9	9,2	9,2	9,7	9,3	10,4
Акцизні збори	% від ВВП	2,0	1,8	2,0	2,0	2,0	1,9	1,8	1,7	1,5	1,5	1,8
Видатки зведеного бюджету	% від ВВП	26,8	35,2	28,3	36,4	28,1	33,3	30,9	32,8	29,4	36,6	28,4
Поточні видатки	% від ВВП	21,7	27,2	26,5	33,6	24,0	28,9	28,9	29,7	24,9	29,2	26,9
Капітальні видатки	% від ВВП	5,1	8,0	1,8	2,7	4,1	4,23	1,9	3,2	4,5	7,4	1,6
Дефіцит зведеного бюджету	% від ВВП	-0,5	-9,3	3,7	1,0	-5,0	-1,8	-0,4	1,1	-2,4	4,0	-4,8
Надходження від приватизації	% від ВВП	3,5	1,0	0,2	0,6	0,6	4,9	0,1	0,1	0,1	0,1	0,5
Ринок праці												
Середня зарплата (реальна)	% дпр	13,2	15,3	15,0	19,0	19,6	26,4	23,8	22,6	18,8	11,3	11,5
Доходи домогосподарств (реальні)	% дпр	9,9	16,5	24,0	28,0	19,4	18,9	22,1	18,6	20,3	16,3	11,1
Рівень безробіття (за методологією МОП)	%	8,1	8,7	8,7	7,1	5,2	7,8	7,9	6,8	6,4	6,8	7,4
Банківський сектор												
Грошовий агрегат M0	% дпр	37,1	27,9	28,2	39,1	31,1	42,2	36,2	25,3	25,3	24,5	22,9
Грошовий агрегат M2	% дпр	51,5	32,3	38,9	37,4	31,3	53,9	39,2	36,6	36,6	34,3	38,6
Вклади населення в нац. валюті	% дпр	67,9	26,2	28,3	31,6	30,4	90,8	54,6	41,1	41,1	37,3	50,7
Вклади населення в ін. валюті	% дпр	55,2	54,3	51,8	45,4	46,4	59,1	54,5	66,2	66,2	57,5	52,3
Кредити комерційних банків в нац. валюті	% дпр	44,3	29,4	28,3	32,6	43,4	58,7	59,8	53,7	53,7	52,3	52,4
Кредити комерційних банків в іноз. валюті	% дпр	43,5	32,2	33,1	36,8	47,1	66,3	72	82,1	82,1	95,4	98,9
Довгострокові кредити комерційних банків	% дпр	82,7	57,1	49,5	53,0	70,1	84,6	87,6	86,7	86,7	79,5	84,1
Довгострокові кредити комерційних банків	% від загальн.	50,9	54,2	54,4	56,1	59,7	61,8	63,1	63,4	63,4	64,9	65,8
Середня процентна ставка за кредитами в нац. валюті	% річних	17	17,6	17,0	15,4	15,4	16,4	15,8	15,5	15,5	15,1	14,0
Середня процентна ставка за кредитами в іноз. валюті	% річних	12,6	12,2	12,1	11,0	11,3	11,7	11,5	11,3	11,3	11,5	11,5

Джерела: Національний банк України, Державний комітет статистики, Державне казначейство, Міністерство фінансів, розрахунки ІЕД

* зміна доданої вартості

** попередні дані за 2006 рік

Примітки:

дпр до попереднього року

щ.р. щороку